

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 18.

LA CATALUNYA QUE VOLEM. — «Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanes. — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á juzgar, cada hú á casa s'va, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Santa y de Reys. — Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d'avensos de la ciència y planter de filosofys y jurista. A fora la ensòfia cultura. — Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades las montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terreny y de las mitjas els fruits y minerals. — Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill llegítim del antic criant en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions de populoses y amplias ciutats modernas. — Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tracteres d'una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fils aquesta Catalunya gran ayuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Per obtenirlo tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L'amor á la Patria.» — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.
Tortosa, al mes, 0'50
Fora semestre, 3'00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN
Carrer del Parque, N.º 8.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

Tortosa 10 Abril de 1903 / Mayo

SANTORAL

Diumenge 10. IV després de Pasqua. S. Antoni, arq. de Florència. — Dilluns 11. Sts Pons, Eudal, Eusebi y Anastasi mrs., patró de Badalona. (En Lleyda). — Dimarts 12. S. Domingo de Calzada, cf. — Dimecres 13. Sant Pere Regalat cf. y S. Miquel mrs. — Dijous 14. S. Bonifaci mr y Sta. Corona, mrs. — Divendres 15. (Abans f.) S. Isidro Llaurodó cf. patró de Madrid. — Dissabte 16. S. Joan Nepomuceno mrs y Sant Ubald b.

MAC.

No hi ha dubte, qu' es aquest el més de l' any més bell. Surtiune a la campinya. Qu' encisadora està la Naturalia quin goig que fa! Desvetllada del llarc somni en que dolgamen descanava en la nit gelada del hivern, despullada del blanch mantell qu' embolcallava ses gracies, ses tendres dolcors, se vèu ara somrisenta y cofoya, endiumenada ab rica vesta, ab vesta feta de perfums, colors y armonies, sadollada de sentit y poesia. El Maig, ab flors y cants, l' ha fet tornar jove, fresca y hermosa.

Tot somriu. El cel blau y pur com els ullots d' ua infantó, l' ayre embaunat per les flayres de fiors bosquines que fa respirar ab jóya; els turrons y serrats en coixins de vèrd herbej que, generoses, les neus del hivern els regalaren; la prada, l' hermosa prada, florit jardi, capac d' encisar fins al que tinga morts els sentiments d'estètica, rublera de milions de tendrívoles y flayroses flors, de perles sadollades al rebre xopés pel ruxim de la rosada, el petó del sol ixent, sempre que sembrada de pollanques y arbres, en quins branquillons té l' au son bressol; el murmur suau dels rius y de les fonts; el cant no après dels aullents qu' empitantse a voliors creuen l' espai, unint la terra ab el cel: tot somriu. Fins el quietós silenci de la nit engarlandada ab ramells d' hermoses estrelles, débilment iluminada per la lluna, que com l' humaneta de plata, joganera tintileja festejant la terra, vessa alegria, somriu. En fi, tot el dia y la nit, les muntanyes y la plana, el cel y el

llogueren els seixos de mar, y els arbres y les flors brollen a dolls vida, felicitat, jóya, somriuen.

El més de Maig és un aplèg de bellesa, si; més aquesta hermosura, aquesta bellesa aumenta si reflecionem, que tota es per a celebrar á Maria. Fulcite me floribus, diu Ella, des de son trono de glòria, y la natura es la primera en cumplir son desitj. Y s' vestex de gala per a significar l' hermosura incomparable d' Aquella que n' es Jardi tenyat; y les flors obren sos capolls, brollen tendres sentors per a simbolizar les virtuts de la que s' Rosa de Jericó, Lliri blanch del Carme; y ls' aucsells refilen, sens parar, per a obsequiar a la que s' Reyna del cel; en fi, els elements de la Natura, quisqu de sa manera, y tots a l' una, en tonen a Maria un himne de amor y gratitud; l' hi porten flors.

Portem també nosaltres, ho. mes, á la Joya del cel, portemli flors; les flors de nostre amor, segurs de que Ella ens ramerciarà ab les de son jardi, ab quines podrem enjoyallar nostres còrs y ferlos dignes del amor del seu fill. *Manel de Manresa.*

Banquet electoral

Va resultar un acte molt hermos y patriòtic, el banquet ab qu' el digne diputat a Corts, va obsequiar ahir en la Fonda de Sant Domingo, de Manresa als secretaris escrutadors del districte y a varis altres dels seus amics.

Al destaparse el «Champagne» va iniciar els brindis, nostre bon amic el diputat provincial dón Joán Pelfort, qui en frase valenta, ab accent de convicció, va felicitarse del triomf de dón Leònci Soler y March, perquè significa la moralitat y la justicia y el despertament del poble, envers les justes y legitimes reivindicacions que reclama, terminan per fer patent la activitat y acert remarcable de la direcció dels darrers treballs electorals, confiada á la discrecio, talent y tino de dón Pere Armengol, quals paraules foren salutades per tothom, ab fòrts picaments de mans y ostensibles demostracions d' adhesió.

De seguida s' aixeca el jove e il·lustre advocat dón Sants Ielleisch, el qual ab hermosa y correctissima frase catalana, va

agradir de tot còr la seva decisió y entusiasm en favor de la seva candidatura. El senyor Soler y March, va dir qu' ell, en primer terme y avans que tot, es catòlic, qu' està disposat sempre y a tota hora a defensar nostra sacrossanta religió, perquè sens ella no hi ha pàtria, ni llibertad verdadera, ni cap institució possible, ni armonia en les intel·ligències, ni pau en els còrs, Continua dient el senyor Soler, qu' ell seria el procurador dels interessos morals y materials de tot el districte, sens distinció d' amics y adversaris, pux a tots considerava com a germans y a tots desitjava servir y complaure, y qu' considerava, que com antigament se feya a Catalunya, els diputats deurién subjectar-se a una espècie de mandat imperatiu, es a dir, que previament sapiguesssen quals son els assumtos que l' districte els hi encomana y els interessos y aspiracions que convé defensar y fer prevaléixer. Afegí el senyor Soler y March, qu' era el seu desitj recórrer pam a pam, tots els pobles, viles y recons de districte, a fi de conéixer sobre el terren tots les seves necessitats y aspiracions, y ab l' objecte de fer-se ressò d' elles en el si de la representació nacional.

Al acaba el seu hermos, sincer, franc, lleal y sentir parlament, el senyor Soler y March, manifestà que com la Santissima Verge de Montserrat es la Patrona de la terra catalana, el diputat a Corts per Manresa, que ho es per Montserrat, es el genuí diputat per Catalunya terminant per offerir-se de tot còr a Manresa y a tots els pobles del districte, en la seguretat de que trobaran en ell un constant amic y servidor, sens diferència de partits y classes, y un veïllador incansable en pró de tots els llegitims y jurtos interessos.

Durant el seu parlament, el senyor Soler y March, fou interromput pels aplausos dels concurrents, y al acabar, salutat ab axordadors y entusiastes picanys de mans, y espontanis visques al diputat.

Tots els brindis, foren molt aplaudits, havent sortit tothom content y agradosament impressionat del patriòtic, hermos y significatiu acte que s' acabava de celebrar.

De La Veritat de Manresa

La Festa dels Jochs Florals d' enguany

La festa major de Catalunya

La diada dels Jochs Florals vé a ser la festa major de la Catalunya renaiixent. Per això és esperada sempre ab viu interès per tots els amants de les glòries de la terra, que veuen en la poètica institució, l' origen de la nostra revifalla política, el robust plàns qual brançada, creixent y exienéntse usançosa de dia en dia, ha arribat a abrigar ab la seva ombra benefactora tots les comarques hont la llengua catalana és parla.

Ab tot, may com aquest any s' havia mostrat intens y viu semblant interès. Y és que, al amor natural que seien els bons catalans per tan hermosa festa, hi anava acoblant l' anyorament... un anyorament tant més fondo, en quan n' havia sigut causa la imposició de la forsa y l' arbitrarietat.

Gracias a n' aqueixa imposició, els Jochs Florals del any passat no varen puguer ser celebrats a Barcelona. El públich, congregat com avui a la gran sala de la Llotja per escoltar la veu dels nostres poetas, va veure defraudades las seves esperances y se'va disoldre tristement, ab la tristesa que produïx sempre l' espectacle de la forsa posant el peu sobre la rahó.

Mes, a pesar de la malavolensa dels que havian sospés la festa, aquesta no va deixar per això de celebrarse, gràcies a la hospitalitat que li oferian del Pirineu estant, els nostres germans de França.

Espanya no 'ls va veure l' any passat els nostres Jochs Florals: Catalunya sí, que catalans y ben catalans son las terras que varen acullirlos y ben català és el blanch Canigó.

Yaren ser desterrats del cap y casal de Catalunya, però no varen poguer ser del cor de las seves muntanyes.

A Sant Martí, ya anar tot un espol de patricis a celebrarlos; en Sant Martí varen tenir fixat el pensament, els enamorats de las nostres lletres que no varem poguer seguirlos.

Y al tornar aquells del seu hermos romiatge, yaren ser portadors de l' abrazada de germanor que la Catalunya francesa envia a la Catalunya espanyola.

Per això, passada la primera fogueada, fins va constituir un motiu de joia el cop que va desterrar per un any de casa seva a la poètica festa, puig ell va donarnos l' ocasió de comprobar que l' esperit que anima als catalans d' aquí, no

és pas del tot mort a l' altra banda del Pirineu.

Ab tot, no és menys intensa l' alegria que sentim avui tots els amants de Catalunya, al veure per ara més o menys calmats els més vents que la un any regnaven, contraris a tota manifestació essencialment catalanesca.

Per això, després de les persecucions passades, la gentada congregada a la gran sala de Lloja ha pogut aplaudir sense desordres ab entusiàstics picaments, els cants no menys entusiàstics del nostres trovadors què cantaven les glòries de la Pàtria, els deliquis de la Fé, les dolsures dels Amor.

Alabat sigui Deu, y Ell vulgué que's converteixin en realitat les aspiracions dels nostres poèts, dels nostres pensadors, dels nostres artistas envers la patria nostra, somiada per tots els bons catalans.

El discurs del president

Don Joseph M. Roca donà lectura al discurs del president del Consistori, senyor Franquesa, que resultà brillantíssim.

Se comensa en ell fent memòria de les circumstancies que varen motivar la suspensió de la festa dels Jocs Florals l'any passat, y de la superba acollida que a la poètica institució va donar l' il·lustre Bisbe de Perpinyà, de qui fa l'elogi, a la iglesia del Monestir de Sant Martí del Canigó, la montanya-bressol de la nostra patria tant brillantment cantada per mossén Cintio, al que dedica un sentidíssim recort, tot posant de relleu la magesura figura del gran poeta.

Així mateix se fa memòria dels poèts y mestres en Gay Saber, que seguirem al eximi autor de «L' Atlàntida» cap a millor vida, y son en Rosselló, en Pages de Puig y en Thos y Codina.

Entrant tot seguit en matèria, fa avinent l' autor del discurs que l' tema del mateix devia ser enguany l' elogi de la nostra llengua per vía de protesta contra un decret promulgat no fa gaire, atentatori al idioma de Catalunya.

Respecte aquet punt, se fa esment del fet que quan les persones religioses se sentien ferides en les seves creences, fan funcions de desagravis a Déu més solemnes que mai, pera treure la conclusió de que els catalans ferits en lo més viu dels seus sentiments per l'afront que s'hafet al seu llenguage, deuen també enguany convertir la festa dels Jocs Florals en un acte de desagravis a la nostra parla, rendintli culte devant del altar de la poesia. (Grans aplausos).

Diu que la llengua catalana, tal com els rius del nostre terrer, que naixen al cor de les muntanyes pera morir al mar, després de fertilitzar el seu terrer, té les seves fonts en els Pirineus y s' escampa per tota la mar mediterrànea, imposantli les seves lleys y dominantla per medi dels homes que la parlant.

La llengua de Catalunya —diu— és llengua de llibertat y els exercicis catalans de mar y terra la portaren triomfant arreu del món, deslliurant als pobles oprimits.

Malgrat això, els nostres enemics la trobaven lleixa, no li devia pas trobar tant com això la Reina dels Angels quan volgué que fossin catalans els fundadors de l' obra de la Mercé y que en català portessin la llibertat als cautius de Murcia.

Els redemptors eran tots fills de nostra terra y gairebé tots el redimits castellans o andalusos, que tampoc devian trobarla lleixa, ans bé, al veurels deslliurats en nom d' ella del seu captiveri, exclamarien: «Beneïda sigas, oh llengua de la llibertat!» (Grans aplausos).

Valencia, Mallorca, Murcia, Sicília, Còrciga y Cerdanya son llibertades del invasor per gent que parla en català y contemplant sobre la mar les seves naus victoriosas com naus del deslliurament.

De les grandesas passades, a Ca-

talunya no més n' hi ha quedat el seu idioma, perque es el sagell de la seva rassa y no pot morir sense que aquella mori.

Si avui ressuscitaven els reys d'Aragó, tal com els Sants Dorments de la tradició piadosa, trobaran que tot s' ha trasmudat menos la llengua; encara la coneixeran la nostra parla, encara la veurián sortir de Catalunya pera extender a Valencia, a Mallorca, al Rosselló y a la mateixa Cerdanya que treu el cap entre les ondes del mar, pera proclamar en català l' antiga grandeza de la nostra història. (Grans aplausos).

El poble pera conservar la seva parla no ha tingut de tancar la dins de cap edifici; els seus academics han sigut els seus pàgexos, els seus pescadors, els seus obrers (Entusiastas aplausos).

Mal' els pés als nostres enemics, tots les activitats del poble català son presididas pel seu llenguage: en català se fa art y literatura, en català se fabrica y se negocia y s' explotan mines y s' escremen grans empresas y s' envien fials de or al centre, que engoleix la may sadollada caixa del Estat. (Aplausos).

Nòi no desapareixerà la nostra llengua, y encara que la matin de real ordre, el nostre poble seguirà parlantla, tot fent la mitja rialleta, tot dient, com el físich italià, *pour si mouve*. (Ovació).

Doncs bé, aquesta llengua que abans tingue lloc en totes les cancellerias d' Europa, ara se la llença de les escoles, y a n' el pobre mestre, després d' afrontarsel ab la mesquinesa d' un sou que ni per viure li arriba, se'l fa passar per la humiliació de semblar foraster devant dels seus deixeples. (Aplausos).

Pera alabar al català no'ns cal pas parlar malament de la llengua castellana, però no hi ha cap llengua, per rica y bella que sigui, que no se'n fassí aborrible, si l' hem de parlar per forsa.

Certs és que no'ns ha prou saber no més qué català pera adquirir una mitjana ilustració, però iambé és cert que l' castella ser veix menys encara per aquest fi.

Mentre nosaltres ens afanyem pe a aprendre llengües estrangeres, no hi ha cap estranger que vulgui apreder la castellana; si l' català representa poch dintre d' Espanya, menos significació té l' castella dintre d' Europa. (Ovació indescriptible que no acaba fins que l' senyor Franquesa s' aixeca a saludar al públic).

No us fieu del home de carrera que tinga a la seva llibreria, més obres escritas en castellà que en altres llengües; si és un advocat, alerta a confiarli l' s' nostres interessos; si és un metje guardeu la vostra salut perque no l' hagueu de menester. (Aplausos y rialles).

El centralisme volea borrar idiom, mas quan lo que cal és conservarlos tots pera tréurels del olvit en que jeuven, però per més disposicions tiràniques que's dictin contra l' nostra idioma, nosaltres el conservarem sempre a despit de tot.

La festa dels Jocs Florals és un dels medis més virtuals pera conseguirho, ells han creat un poema més gran que «L' Atlàntida»: la epopeya del nostre renixement nacional.

Acaba recomanant la unió de tots els catalans, pera portar a terme la gran obra de la nostra renaixensa y esmentant aquellas paraules den Muntaner, qui deya que tots els descendents del gran Jaume I devian estar units per una mateixa voluntat, sense fer cas de les malas llengües que intentessin separarlos ab propòsit de dividir lo que Deu ha volgut

fer ben juntat. (Extraordinaris aplausos).

Posa fi a la festa un sentit parlament de gràcies del individu del Consistori senyor Martí Gonçal Aguilar, qui és premiat també ab molts aplausos, després de lo qual la concurrencia desfilà ab el major ordre.

Entre l' concurrents sigue molt notat el fet de que l' delegat del governador dormí durant tot l'acte.

Es una gran manera de no véures en un compromís.

Sessió necrològica a la memòria del doctor Robert

Solemnissima tot serho va resultar la velillada necrològica celebrada anit al Ateneu Barcelonès pera honrar la memòria del eminent patrici doctor D. Bartomeu Robert.

L' acte va començar a les deu en punt, devant d' una concorrencia escollida que complia sobreixir la rotunda.

Va ocupar la presidència el president de la corporació, don Raimond d' Abadal, qui tenia a la direcció al representant de la Diputació Provincial, senyor Bertrán y Musitu, y a la esquerda al representant del Ajuntament, senyor Pella y Forgas.

Oberta la sessió, el secretari del Ateneu senyor Casades Gramatxes, donà lectura als acorts presos per la Junta de la corporació, entre l' s que hi figurava la colocació del retrato del doctor Robert en la galeria de socis ilustres del Ateneu y la organització d' una velillada necrològica a la memòria del patrici insigne quina pérdua tots plorémenys.

A seguit el senyor Abadal exposà al auditori l' objecte de la sessió, dedicant sentides frases a la memòria del Dr. Robert y esmentant els seus mereixements que l' feren sobradament dignes del acte que en honor seu anava a realisar-se.

A una senyal del president va descorrer la cortina negra que cubria el retrato del gran apòstol y que s' havia collocat en el pany de paret immediat a la presidència. Tothom va possar-se dret respectuosament y un fort aplaudiment va resonar llarga estona en la sala.

El retrato es obra del notable artista senyor Mas y Fontdevila, constituint un treball acabadíssim, tant per la seva semblança ab l' original com per la seva ensopègat entonació de color y correcció de factura.

Concedida la paraula al doctor Martí y Juliá, aquet feu l' estudi del Dr. Robert com a metje, considerant baix els seus diferents aspectes de clinich, de catedràtic y de metje práctic, y definiint en cada un d' ells la personalitat del gran mestre de la Medicina, en cap d' ells tan indica com en la darrera, en la que d' una manera harmònica s' hi barrejavau els seus profonds coneixements científichs ab els elements ètics de qu' estava dotat y que constituan pera l' s' seus malalts el primer y el més virtut del remey.

Una salva d' aplausos va premiar la notable disertació del doctor Martí y Juliá.

Passà després a llegir el seu discurs l' eminent poeta en Joan Maragall, quina aparició en l' estrado fou saludada ab grans aplausos.

El parlament del senyor Maragall fou verdaderament magistral, tractant en ell del caràcter social del doctor Robert ab una percepció tan clara y una correspondencia de frase tan justa que més no s' podia desitjar.

El notable escriptor anà recorregut totas las línies de la figura d' aquell insigne català, enquadrantlo sempre en aquell marx que li era propi, en el de la sociabilitat: ara presentantlo voltat de la família del malalt, pera la que constitula la seva única esperança; ara dels deixebles a la càtedra, y, finalment, de las grans multituds en el meeting, multituds que enardia, entusiastimava no més que ab la seva sola presència.

Era —digué en Maragall— l' acumulador de la passió que rodejava, y tanta en va acumular, que li causà la mort després de haverse donat tot ell als seus germans, mes quedant eternament viu en els records, agrairments y afecions que despertà arreu ahont la seva acció deixal sentitshi.

L' hermosissim discurs del senyor Maragall interromput diverses cops ab xardorosos aplausos, fou coronat ab una ovació indescriptible.

El diputat catalanista per Barcelona y distingut company nostre, senyor Domènech y Montaner, passà a ocupar la tribuna, essent igualment objecte d' eloquents manifestacions d' entusiasticisme.

Y així, portà el Dr. Robert la paraula del poble català, precisant ab ella el general sentiment, vagos y indeterminats; allavors, exerciat una verdadera sugestió en l' ànima de tot un poble, com l' exercita privatament en sos malalts, en sos companys de professió, en sos deixebles, en tots quants queyan baix la esfera d' acció de la seva afecció portentosa.

Com si fos d' avuy, recordo l' anada dels presidents a Madrid, portadors del missatge de les Societats, y la regia audiència en que tot enganyosament posser, anunciaua que anavan a posar-se en fecond consorci las aspiracions d' un poble y la generosa voluntat d' un monarca.

Encara me sembla que sento resonar dins del meu cap, els nostres passos per les escales y galeries del Palau Real, amples, interminables, d' una blancor iluminosament vaga y uniforme y d' una soletat sepulcral; de las profundas esqueixadas y espessors de las portes, finestras o pilasters, avansa de lluny en lluny la figura automática d' un guardia, quadrantse en immobilitat de artificial figura; ab sobtat moviment saluda el nostre pas, fent ressonar els marbres ab el regató de la alabarda; ab breus y apagades paraules ens introduceix un oficial en das reals antesalas, y allí, en mitj de les grandesses de civilitzacions passades y mortes: retratos reials den Goya y esculturas romanes exèrcites d' Herculano, vasos y taules de Sevres, barrocas aranyes y cornucopias de Venecia, decorats bronzos y enmirallades consolas que's destacan sobre l' s caminos domassos; ens quedem esperant l' hora fixada, cèremonialment exacta, de la audiència regia; silenciosos, ens mirém y mirém al nostre entorn, enfonsant araa un peu araa un altre en la passada alfombra, en la que rodan per terra els emblemas dels dos mons y las columnas, descolorides aquelles, d' un blau cristal, y desenrotllant aquelles en mitj de guirnaldas migradas de flors sobre camps

grisos, grocs o de color d' esca. Tots aquells objectes portan a nostra memòria noms gloriosos de monarcas y d' actuals desastres, idees de decalment, de degradació; las tacons negras dels nostres traços tenen en aquella rica y solitaria decoració, descolorida y entrelada pels sigles, un no sé qué de endolat o mortuori...

S' obran las portes de las habitacions regias; un gentilhome de gran uniforme 'ns condueix; passém uns salas de ceremonias, y al cap d' elles una porteta que, pel gruix de paret, més sembla estret corredor; y en el fons d' altra sala familiar, per sobre de quins mobles s' hi veuen quaderns y llibres, se destaca devant nostre la prima y endolada figura de la Reina. Ab seu velada 'ns dona la benvinguda y la venia, y el Dr. Robert parla. Parla conmogut, ab veu pousada, trista, baixa; descriu la desorientació del país y del Govern en la desfeta, la desmoralització general; exposa la necessitat de novas orientacions de treball assiduu, d' estudis serios, d' administració celosa, activa; senyala l' camí de civilisació; reclama pera Catalunya, medis, llibertat d' acció pera poder moure fructuosament les seves forces y energies. Es realment la Terra nostra que aleua per sa boca. Y la Reina contesta també; sembla que hi hagi entre tots com una intel·ligència tacita de lo que s' ve a fer.

Malaguanyada ocasió pera Catalunya, y pera Espanya; fructuosa concordia, tristement y potser per sempre perduda! Si així fos quina responsabilitat més tremenda pera l' s que des de allí com des de aquí la malmeten!

No vull recordar l' aspra lluita que s' seguí a la negativa d' emprendre camins senyalats pel doctor Robert y que ab ell sostinguem molts catalans en pro de solucions de pau civilisadora; lluita implacable en que hi perdia el doctor Robert y altres, anys de vida, afecions de joventut y d' infància, sentiments de germanor y trossos d' ànima y esquinos d' honra; lluita d' opinió en que les rahons eran y són encara ominoses injurias y infamants calumnias, llot que s' llenava sobre l' nom dels que portaven al servei, a la salvació de la patria y a la expresió de la seva voluntat, el prestigi de tota una vida intachable d' estudi y de treball y la seva intel·ligència.

Mes que hi fà? La massa més intelligent y noble del poble català se despertà, seguí al mestre, tornà a la vida de la voluntat y lo que desgraciadament no pogué lograr en ainstós tracte, segueix avuy encara mantenintlo ab ferma constància y en extremada lluita. Y esperanza de salvació és avuy pera les diàs temerosos que passém y els pitjors que encara s' aprestan.

Al sortir d' aquelles sessions memorables, ho escribia jo a un estimat company nostre, avuy malalt, aislat en terra estrangera: semblava un voler de Deu, semblava que la Providència l' hagués triat al doctor Robert, pera portar la veu de la terra devant dels seus enemics, tenint en previsor compte les qualitats y defectes d' aquests. Quan en les eleccions del 1901, rebrem de Barcelona, impensadament, la investidura de la seva representació en les Corts, no solzament jo, sinó els amics tots de Catalunya ho vejerem ab esglay. El doctor Robert, què devia portar la paraula, era nou, completerament nou en la oratoria parlamentaria y inèxpert en les lluitas y fins en les teories polítiques, els altres, poc podíam suplirlo; y no obstant al sortir de les sessions en que ell parlava, havíam de reconèixer que no hi havia altre missatger millor per exposar les aspiracions catalanes.

Hauríam enviat allí un home curtit en els debats parlamentaris,

profundament penetrat de les modernes i complexes teories de la formació dels Estats, criat fervorosament en les històriques tradicions i en les més despullades necessitats de la actual Catalunya, y no li hauria sigut possible tant sols cumplir ab son dever. La seva sàbia erudiçió, escoltada ab canut tedi, la seva fè fervent, hauria ajutat tempestats inaplicables; precisament calia aquella portengosa assimilació de que suara os parlava, aquella forsa persuasiva d' exposició clara, senzilla, de forma reiterada y de generalisació comprensible pera aquell especial auditori. Hi havia quel com més precís encara: aquell dò de poderosa simpatia que emanava, com fluid d' atracció, de la seva cara, de la seva mirada, de les seves actituds, de tota la seva figura; aquell dò que diriam d' apostolat, reflexo potser del que, pera fer triomfant la seva leia, infundi el Senyor a sos deixebles.

Era precis vèurelo; no 'n donava idea, diaris ni discursos impresos. Jo las recordo vivament aquelles sessions del Congrés, plè de gom a gom: banchs, tribunes, hemicicle y passadisos; arreu caras ferèstegs, senys contrits, mirades d' ira o desconfiança, temors de tempestat... y's afavava la figura escaiguda del doctor, sonava entre pausats ademans la seva veu persuasiva, se detenia la frase crùa a la vora de sos llavis; suavisava ab rodeigs d' atenció la paraula molesta, y anava fentse seu, com per art d' encantament, al enemic auditori, y passaven las ideas a n' ell més contraries, y encara 's desruggavan els senys y apuntava 'l plascent somris... y era una veu general, si no d' aplauso, de respecte y simpatia; l' home havia fet passar las idees, se venerava al apòstol, si encara s' odiavan o no 's creya en las seves doctrinas.

Potser la missió del apòstol, més ben dit, del precursor, estava complerta, y la mort l' arrebatà en ple esclat de la glòria y de la popularitat, en mitj de las llàgrimas y del dol de sos conciutadans.

Las flors d' un mateix any cubren la seva entrada triomfal y el seu sécret.

La seva figura desaparegué, ioh, sort per ell afortunad, voltada encara en l' aureola esplèndent de la pública adoració, que ab tanta y tan soptada facilitat enterboleix y apaga l' temps en las lluïts, y en els cambis polítichs, com si la Província volgès conservar la seva inmaculada figura, com exemple d' emulació y recompensa pera 'ls homes' d' alta intel·ligència del venir a Catalunya.

Ens hem concretat a donar dels discursos llegits en tan important sessió, no més que una leugeríssima idea, per no dispor de mes espay.

(De *La Veu de Catalunya*.)

NOTICIES

Diumenge prop pasat tingüé lloc en la Iglesia del Rosé conforme diguerem la festa de las roses esent molts los devots que assistiren à la profesó, es tan plena la Iglesia à la hora del sermó que ab paraula plena de poesia religiosa y uoció evangelica va dir en pàrila tortosina lo molt illustrat y virtuos catedratich del Seminari lo Lic. Rd. D. Tomás Bellpuig, prédica que sentim no poder transcriure tota donchs que las hermosas imatges y comparacions que feu posant de relleu l' amor dels tortosins à la Verge al mateix temps que à la Patria feyan que l' auditori l' escoltés ab plaher y verdader interès y tan mes, cuan no tenia que traduhi las paraules del Minstre del Senyör, donchs que li parlaba ab son propi llenguatje, ab lo llenguatje de son esperit, ab el que vanaizer, creixer, pensa, sent, vol, odia y estima, ab lo llenguatje del seu cor.

Així es que parlà del amor à la Mare de Deu, representat en les roses, comparà à Tortosa a un jardi quins jardiners son los Bisbes; digué que

plantat aquí per St. Pau, empelat per St. Rufo y vivificant pel Sol més gran y poderos: la Reyna de cel y terra.

Digué que les fulles d' aqueix roser son tota mena de virtuts y que sa única flor, la rosa del amor, les compendia totes,

Parlant del agrabiment que han de tenir los tortosins a la Mare de Déu pera pagar tot lo que ha fet Ella pels tortosins, estudia les tres maneres principals que tenen los tortosins de portar-se respecte del amor a la Verge prenen les comparacions de tres insectes que solen anar al entorn de les roses; los coleopters que no més hi van pera menjarse les fulles, les papallones que solsamenter entretenen en apatonarles y les abelles que 'n saben traure mel.

Tronà contra 'ls que s' han proposat malmetter lo jardi de Tortosa plantanthi la mala herba que cuberta ab l' hermos nom de libertat, no serveix mes que pera congridar odis entre jermans y pera destruir la verdadera llibertat y demanda un esfors als bons tortosins pera arrancar eixa mala arrel animantlos ab lo recort de que la sanch tortosina may ha estat freda: «o bull—deya—encesa pel foc del patriotisme contra moros y francesos, o encesa pel foc del amor davant dels altars de la Reyna de Tortosa» per això La Verge de la Cinta es la Patrona dels tortosins.

Rebi nostre molt estimat amich la més coral enhorabona y sentim vivamen no tenir mes ocasions de poder rebre lo suau ruxim de la paraula divina en la melosa parla tortosina de boca de tan eloquent y virtuós sacerdot.

El ilustre col·legi notarial de la província de Tarragona se compon actualment de 48 notaries, y ab arreglo à la nova demarcació deu amortizarse una plaça à Falset, altre a Gandesa, dos a Reus una al Vendrell, dos a Tortosa y altres dos a Tarragona, quedant suprimidas las de Gratallops, Montblanch y La Selva del Camp.

Demà, dilluns, desde l' treno del matí fins à les 11 se diràn misses à la iglesia de N. Senyora dels Dolors en sufragi de l' ànima del Excm. Sr. D. Ferran Nuñez-Robres, Marqués de Montortal, oncle de nostre distingit amich Iltre. Sr. D. Diego de Leon.

La ilustre família del finat agrairà los sufragis dels amics y benevolents als quins los hi pregan se serveixin assistir a alguna de dites misses.

R. I. P.

El Sr. Degà del Col·legi Notarial de Tarragona demana la inserció del seguent avis.

Se recuerda a los Rdos. señores Parrocos de esta Diócesis, lo dispuesto en el art. 5. del Real Decreto fecha 14 de Noviembre de 1885 creando el Registro Central de actos de última voluntad, en cuya virtud, al recibir un testamento, además de los derechos de autorización, percibirán una peseta, invirtiendo, 0'50 céntimos en un sello especial que les facilitará el Delegado Notarial del Partido, que adherirán al parte que dentro 3.º dia deben mandar al Décano del Colegio Notarial de esta Provincia.

El referido Delegado Notarial del Partido, les facilitará gratuitamente los impresos necesarios para partes.

Diu un periòdic de Barcelona:

«Els obrers manobres y palentes tracten de celebrar un meeting públic, en quin se posaran d' acord per a demanar als amos la jornada de set horès y cinqu pesetes de jornal.

Si no ss'ls concedex la petició, se declararan en vaga, vuit dies després de formulada la petició.»

A Barcelone, els regionalistes y sos afins, apoyaran en les properes eleccions la candidatura de coalició, formada, segons noticies, pels senyors Sandiumenge, Abadal, Bosch y Alsina y Maristany.

Els conservadors y fusionistes, ne votaran altra formada pels

senyors Coll y Pujol, Villamata, Puig y Saladrígues y Rossell.

Contribucions.

El import del actual trimestre de las contribucions directas se cobrarà en los días y pobles que a continuació se diuen:

Ametlla, 8 y 9 de maig; Benifallet, 21 al 23; Perelló, 12 al 14; Rasquera, 6 y 7; Tivenys, 24 y 25; TORTOSA, 16 al 28; Roquetas, 4 al 8; Mas de Barberans, 9 al 11; Cherta, 13 al 15; Pauls, 18 al 20; Alfara, 19 y 20; Alcanar, 18 al 21; Amposta, 9 al 12; Cenia, 14 al 16; Freginals, 11 y 12; Galera, 19 y 20; Godall, 7 y 8; Masdenverge, 9 y 10 San Carlos, 6 y 7; Santa Bàrbara, 21 al 23; Arnes, 14 y 15; Miravet, 6 al 8; Horta, 16 al 19; Prat de Comte, 14 y 15; Pinell 21 y 22; Corbera 15 al 17; Fatarella, 20 al 22; Flix, 5 al 7; Mora de Ebro, 15 al 17; Ribarroja, 12 al 14; Vilalba, 12 al 14; Garcia, 12 al 14; Bot, 12 y 13; Gandesa, 4 al 7.

La Correspondencia de España, fentse ressó de las indicacions que feya *La Epoca* y tenint en compte la sang inocenta que s' ha vesat en algunes poblacions, diu que aviat, tal volta aquesta mateixa setmana, se dictarà una disposició autorisant a la forsa de la guardia civil pera usar dintre de las poblacions un armament diferent del maúser, reservant aquest per son gran alcans, pera las afors.

Al *Diario de Tortosa* per defensia li contestarem ja que la equivocació à que fa referencia, no val la pena, donchs se veu que es equivocació del caxista, y tan mes cuan per dolentes que s' ignori si el Sr. Puigcerver es ó no canalejista y menos si es independentie el Sr. Bosch. En lloc de ocuparse de aqueixas minucias milló hauria fet en llegir lo que li habem dit respecte la serpe dels taronjers del Parch y del estatd els carres, plassas y camins que tan abandonats tenen los seus amics politichs.

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospital

— 60 —

bres. Hizieron lo propio muchos destos, causando grande contento, y alegría. A la fin desto bajaron cuatro bárca de fingidos Moros, tirando muchos tiros; y llegaron a pelear con ellos los Christianos, y fué la pelea tal, que parecia verdaderamente una trabada batalla. Fueron los Moros de vencida, y los Christianos apellidando la vitoria. Escapose una barca de Moros, y diò en tierra la gente. Aquí fué la bozeria, y alaridos de la gente femenil, como si fueran ver daderos Moros los que huian. Cautivarolos todos, y en barcados, los trajeron delante del Palacio, dando fin à la fiesta con gran gusto, tirando muchos tiros de arcabuzes, se despideron las bárca voladoras, volviéndose río abajo á su ribera, que es una plaça que esta Ciudad tiene à la orilla del Hebro, con muchos alamos blancos, y olmos. Dejado el río vemos las vegas tan hermosas de diversos arboles, que no parece toda ella sino un retrato del Parayso. Aquí los morales, sustento del gusano de la seda. Aquí el algarrrobo, sustento de los animales ayudadoras al trabajo de los hombres. Aquí el olivo, uno de los árboles mas provechosos de la tierra. Aquí el naranjo, el limón, el sidro. Aquí los demás árboles frutales, regalo para el hombre en esta vida. Y porque se vea que en este término no faltan otras gracias Dios ha criado, digo que se coge arroz, como el D. Lorenzo Romeu me ha asegurado aber cogido en una heredad, dicha Soldévila, en una cuarterola que sembró cuarenta y cuatro arrobas. También se ha cogido azúcar, y hoy no, por descuido, y por tener abundancia del en él vezino. Pues que diremos de la Reyno de Valencia, tan cerca de la multitud de las salinas, y la sal que se haze en ellas, no embidiendo a la de Cardona, y demás que en estos Reynos se haze. Que de la pez, alquitran, razino, y otras maneras de gomas, que los árboles destos montes rinden à la tierra? Que del carbon de carrasco, de pino, de enzina, y de otras? Que del carbon de la Sierra, de la Sierra de San Hilario, de esta Ciudad, que llaman el Cardón, desierto de San Hilario, son los solos que se haze en las montañas, y los solos que se haze en la Sierra de la Sierra de San Hilario.

— 57 —

cortar tantos cuantos ayan menester para su servicio; y assi destos como de los demás se corta infinita madera, la qual se beneficia por casi toda nuestra costa de mar. Allí se halla el humoso Fresco, la incorruptible Tija, el corondo Avellano, el rústico Enebro, el amarillo Boix, el cual en esta Ciudad obran maravillosamente, haciendo del mil diversidad de ecessas, como son husos, y peynés, sin otros muchos que callo por la brevedad. Son montes tan pingües, que producen mil otros regalos, y erian mil yerbas medicinales y saludables. Crian tambien diversidad de hongos, como son Rovellones, Pebraços, Rubiols, Bateones, Quadernos, Cabritos, Brunetes, Pie de raton, Morogüles, Exerillones, Criambres blancas, Criambres pardas, Ageloras, Cadolas. Todos estos son de buen pasto, ay otros que no lo son, como Criambres coloradas, Hongo de buey, Mataparientes. Tambien se hallan allí Tuferas, y Benjamin, mucho y bueno, Azabache, Argenvivo, ó azogue, minas de hierro, y en lugar muy acomodado para hacer fraguas, como lo aya en el mundo. Aquí se crian Gavilanes, y otras aves diversas. Ay Ciervos monteses, Cabiroles, Fatigas ginetas, Teyzones, Gatos sylvestres, ó de Algaida, Esquirols, Ardías, Arciones, Conejos, Liebres, y son mayores que las de la ribera, y no faltan Lobos, ni Raposos. Ay muy grande número de aves, como son Aguilas chudales, Aguilas estrelladas, Aguilas melonas, Aguilas carpateras, Halcones, Azores, Mirlos, Alcotonos, Esdericenes; y porque aqui no falte ningun género de regalo, ay pesqueras de Truchas, Anguilas, Barbos, Madrilas, y otros peces, en los lagos que han las fuentes.

Ay minas de Oro, de Plata, y de hierro, con tan buen aparejo para fragua, como lo aya en España, y antes que salgamos de los montes, digamos de la mina famosissima de piedra Jaspe, que está à la parte de la Ciudad: es de lo mas fino que le aya en toda la Europa, digalo toda ella, y la obra del Escorial, otava maravilla, entiendo la ay de por fido, porque en el claustro de la Asseu se halla una columna del, cerca de N. Señora del espasmo.

Bajando destos montes à las riberas del Hebro, se cieran

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d' ivern
Confeció cambrada per als que tenen
los peus dellicats, etc.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEO
TORTOSA

II

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-
alumne de ls professors Baginski y
Jacobson de Berlín, Lermoyez, Gougen-
hein y Viollet de Paris, ofereix al pú-
blic son

Consultori especial per a tractament
de las malalties de la

Gola, Nas y Orellas

Montat ab arregle als darrers avensos
moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44,
principal!

Bareelona

II

Disponible

II

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de París.

Ex-ajudant de la Clínica de mal-

ties dels ulls del Dr. Galeowski

CONSULTA DE LL A

Pasatge Franquet, Pral.

TORTOSA

Espartería de

Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida

de espí de tota mena (garbilló y amarant)

llibrans, cordas, betas d' espí restallat,

cossins y estorras per carros; tots á preus

baratíssims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Tortosa

Montat ab arregle als darrers avensos

moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44,

principal!

Barcelona

II

Drogueria, Perfumeria, Ultramarins, Comestibles y Colmado

Viuda de

F. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8

TORTOSA

Complert assortit en

Pastes pera sopa llegítimes de

Mallorca.

Conserves de totes classes

Abadeijo 1.ª, coa foradada

Manteques

Formatges

Embutits

Fiambres

Sucres

Cafés

Cacaus

Thés

Chocolates

Bombons

Galletes y biscuits

Aixarops y horchates

Articules fotografichs

Productes químichs

Aigües minerals

Especificichs nacionals y estran-

gers

Colors y barnisos

Broches y pinsells

Barnis mineral

Carburo de calci

Petróleo refinat

Esplosius, mechés y perdigons

Abonos

Sofres

Sulfat de coure

Llavós

Vins de taula, generosos y champanys

Licors del pais y extrangers

Llibreria fundada l' siècle XVIII

Francesch Mestre
TORTOSA

PUBLICACIONS CATALANES:

Obres de Mossen Jacintino Verduguer

Tomás A. Rigualt

La Santa Missa—llatí y català—pasta 1 peseta

Lo català devot—nou devocionari—pasta 1 peseta

Los set diumenges de San Josep—pasta peseta

» rústica o'50 peseta

Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

NOTICIE

Disponible**ARTHUR MESTRE**

Gran surtit de Petaques, Paragües, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjons, Jugets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESSES EN CARTOGE DE TOTES CLASSES, CÓRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.

Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.

TORTOSA.

— 58 —

— 58 —

Vaqueiras, de las cuales salen bravos Toros, como lo saben todas las Plazas de Aragon y Valencia. Ay. Yeguacerías, donde se crean hermosísimos Caballos, rebaños de Ovejas, de Cabras, con abundancia de animales de la cerva. Entran en este termino á pacer cada año 8000. cabezas de ganados.

En Hebro se pescan dende su boca hasta la Acut tres meses del año Sabogas, (como arriba dijimos de la pesquera d' la Acut) sabrosísimas; empero las que se pescan delante de la Ciudad les llevan grande ventaja en el gusto, como lo tenemos probado los naturales. Aquí se sacan Sollos de peso de ocho, y diez arrobas, y mas, Lampreas, Anguilas, Lobos, Barbos admirables de tanta grandeza, que puedo asegurar haber visto sacar uno de peso de media arroba, y ay quien afirma haber visto sacar de 20. libras de peso. Aquí se sacan Madrillas, y otra diversidad de peces. Bien lo saben los que en el Verano se van á passear rio abajo con sus bollichones. En este famoso rio se hazen alegres fiestas en el Verano, y también en el Invierno (si conviene) de justas, como en el año 1585. en el mes de Diciembre, que la Magdalena del Rey don Felipe Segundo, vino á esta Ciudad des de las Cortes de Moncop, y tuvo en ella las fiestas de Navidad, y en esta ocasión los Pescadores (los cuales son los caballeros en el agua) hicieron unas justas en el rio de tanta maravilla, que quedaron espantados los que las vieron, por ser el tiempo tan frio, y caer los justadores en el agua, las cuales se hicieron por orden de la ciudad, y en el año de 1620. sin otras muchas que se han hecho en otras ocasiones, por las fiestas que mon señor Illustrissimo el Cardenal don Agustin Espinola, Obispo de Tortosa, y la Ciudad, hicieron por el buen suceso que tuvo su Magestad de la presa de Breda, que fué en Junio de dicho año, siendo Capitan General en ella el valeroso Marques Espinola, padre de su

Illustrissima, se hicieron otras justas, de las alegres y regozijadas, que se ayan visto en Tortosa. Hizieronse delante

el Palacio de su Illustrissima, y todo el estaba tan hermosamente cubierto de ricas y costosas tapicerias de diversos

colores, que causaban á la vista, y al coraçon una alegría

no pensada. Estaban en tres diferentes balcones, adornados

— 59 —

— 59 —

á mil maravillas, lugares merecidos para quien los ocupa-

ba, en el uno tenia su assiento su Illustrissima señoría, y el

Reverendissimo Cabildo desta Catedral, el otro los Procura-

dores, ó Jurados, y demás gobierno de la Ciudad; y el ter-

cero ocupaban las Damas della. No se puede dejar el de la

casa del Prior Clauster, que toda ella estaba pregonando la

alegria que tenia su digno dueño; el balcon que esta casa

tiene cubierto del verdor y belleza de las parras, le cubrian

hermosos taftanes de diversidad de colores, bolando el

aire de tal suerte, que no havian falta alii las flamulas, y ga-

llardetes de las mas bizarras Galeras que tiene el mar me- diiterraneo. Con ser en la metad del Estio, hizo una tarde la

mas fresca que desejar se pudiesse, porque el sol (causador

destos calores) parece que quiso ayudar á solemnizar esta

fiesta, cubriendose de varias cortinas pardas, que fueron

causa de la frescura de aquella tarde. Ocupaban el agua

muchos barcos, llenos de gente bulliciosa, cubiertos con

tiendas de hermosos taftanes, otros con ramos, y flores,

otros pintados de varios colores, llevaban música sonora

dentro dellos, como viguelas, guitarras, y lauhdes; otras es-

pinetas, clavicordias, y diversidad de varios instrumentos,

que todos ellos mostraban el gozo, y alegría que tenian.

Cubrian las orillas del caudaloso rio Hebro innumerables

gentes, y la puente sustentada sobre barcos, bajó de su pun-

to un grande palmo, del peso de la gente que tenia. Dióse

principio á la fiesta, bajando por el rio muchos barcos, eo-

ririendo á toda furia quien mas puede, tirando arcabuzes y

mosquetes; llegaron al puesto señalado, que era delante del

Palacio de su Illustrissima al son de las trompetas, y atam-

bores, se dividieron dos barcos muy pintados, el uno subien-

do por el rio, y el otro bajando. La boz de la trompeta hizo

seña, el atabor al arma señalaba; luego los valientes Ius-

tadores se subieron al puesto, dicho proa, tomando en sus

manos las lances, y el pavez en la otra se cubrian. Y á la

furia de muchísimos remeros, los barcos furiosos se acome-